

สื่อ-ผู้คน: การส่งความฝัน ความหวัง และอนาคตในวิถีญี่ปุ่น

MEDIA – PEOPLE: PASSING ON DREAMS, HOPES & FUTURES IN THE JAPANESE WAY

นงลักษณ์ ลิ้มศิริ¹

Nongluk Limsiri¹

บทคัดย่อ

ภัยธรรมชาติอาจจะถือได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของชาวญี่ปุ่นมาช้านาน อันเป็นผลจากที่ตั้งและสภาพภูมิประเทศของญี่ปุ่นนั่นเอง คนญี่ปุ่นต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติในหลายรูปแบบ ที่สำคัญคือ ภัยจากแผ่นดินไหว เมื่อ ค.ศ. 2011 เกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ทางภาคตะวันออกของญี่ปุ่นมีผู้เสียชีวิตเกินกว่าหมื่นคน รวมทั้งมีบ้านเรือนพังเสียหายจำนวนมาก ทำให้มีผู้อพยพอีกหลายแสนคน ชาวโลกรับรู้เหตุการณ์และเรื่องราวที่เกิดขึ้นผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งมีวิธีการนำเสนอในหลากหลายรูปแบบและหลากหลายมุมมอง

สื่อของญี่ปุ่นไม่ได้นำเสนอเฉพาะภาพ เรื่องราว หรือความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์หรือความสูญเสียเท่านั้น จากข่าวที่ได้มากมายเป็นตัวอย่างครั้งนี้ ได้นำเสนอภาพและบทสัมภาษณ์หนุ่มสาว กับสถานที่ที่มีความผูกพันประทับอยู่ความทรงจำ พร้อมกับคำบอกเล่าเส้นทางอนาคตที่เลือกไว้ ทำให้มองเห็น “ลักษณะเฉพาะ” ของคนญี่ปุ่นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความอดทนไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตา ความรักความผูกพันต่อท้องถิ่น ความเชื่อมั่นในพลังและจิตวิญญาณของตนเอง รวมทั้งการใช้ชีวิตอย่างมีสาระ

วิธีการนำเสนอข่าวไม่เพียงจะสะท้อนให้เห็น “ความมีสาระ” ของคนหนุ่มสาว แต่ยังสะท้อนให้เห็น “ความมีสาระ” ของสื่อญี่ปุ่นด้วยเช่นกัน “สื่อ” สามารถเลือกเรื่องและวิธีนำเสนอได้อย่างมีสีสัน มีคุณค่า ภาพ เรื่องราว อีกทั้งคำพูดสำคัญของคนต้นเรื่องที่สื่อได้ออกมานำเสนอได้ส่งพลังสร้างกำลังใจให้แก่ผู้อ่านอีกทางหนึ่งด้วย

คำสำคัญ: ญี่ปุ่น แผ่นดินไหว สื่อญี่ปุ่น

Abstract

Natural disasters have probably been considered as an event connected to the Japanese way of life for a long time due to its location and topography. The Japanese are exposed to various types of natural disasters including earthquake, the most common destructive event. In 2011, the Great East Japan Earthquake killed more than ten thousand people, destroying houses and leaving hundreds of thousands evacuated. The world has been recognizing the event and its stories through media presenting in a variety of styles and perspectives, but the interesting and seemingly distinctive one is the Japanese media presentation. A fascinating example is how

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์, Lecturer, Faculty of Liberal Arts, Panyapiwat Institute of Management, E-mail: nongluklim@pim.ac.th

Asahi newspaper of Japan presented a special scoop This scoop doesn't only provide pictures, stories or feelings towards the event or loss, but it also gives pictures and interviews about their impressive places, as well as the talks given about the future paths of their choices. The interview article makes it more evident to the "characteristics" of Japanese people like a virtue of extreme patience, community ties, beliefs in power of human spirit as well as the worthiness of life.

News release method doesn't only reflect the "worthiness" of youths, but it also reflects the "worthiness" of the Japanese media. The "media" well selected the scoop and method to present the lives of these youths in a lively, valuable way. The pictures, stories and important voice of message deliverers that the media released also give encouragement to readers. The occurrence mentioned above, both the role of media and people, could answer the question that the Japanese have been able to overcome several disasters with the power of strength from personal accountability of each individual.

Keywords: Japan, Earthquake, Japanese media

บทนำ

เมื่อ ค.ศ. 2011 เกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ทางภาคตะวันออกของญี่ปุ่น ซึ่งถือเป็นโศกนาฏกรรมของโลกที่มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมากไม่น้อยไปกว่าโศกนาฏกรรมตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ถล่มจากเหตุวินาศกรรม เมื่อ ค.ศ. 2001 เพียงแต่เหตุการณ์หนึ่งเกิดจากมนุษย์กระทำต่อมนุษย์ แต่อีกเหตุการณ์หนึ่งนั้นเกิดจากธรรมชาติกระทำต่อมนุษย์ และเป็นเหตุการณ์สะท้อนให้เห็นความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติที่ไม่มีพลังอำนาจใดที่จะควบคุมได้แม้แต่ความเป็นอัจฉริยะของมนุษย์ ภัยพิบัติจากธรรมชาติในครั้งนั้นทำให้มีผู้เสียชีวิต 15,880 คน บาดเจ็บ 6,114 คน และสูญหาย 2,700 คน รวมทั้งมีผู้อพยพเนื่องจากบ้านเรือนพังเสียหาย 5,150,000-8,600,000 คน

หลังจากเหตุการณ์เกิดขึ้นทางการญี่ปุ่นได้พยายามอย่างเต็มที่ที่จะฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ รวมทั้งจิตใจและความรู้สึกของประชาชนในเขตที่ได้รับ ความเสียหายให้กลับมาเหมือนเดิม พร้อมกับมีการจัดพิธีรำลึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทุกปี ในวาระครบรอบ 3 ปี เมื่อ ค.ศ. 2014 มีการจัดพิธีรำลึก "เหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ทาง

ภาคตะวันออกของญี่ปุ่น" ตามเมืองต่างๆ ที่ญี่ปุ่น การรำลึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีการนำเสนอภาพและเรื่องราวที่เกิดขึ้นตามสื่อต่างๆ ในหลากหลายมุมและหลากหลายรูปแบบ แต่ที่น่าสนใจ คือ สกูปข่าวพิเศษของ Asahishimbun Online เรื่อง "3 ปีเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ทางภาคตะวันออกของญี่ปุ่น 3 ปีนักเรียนมัธยมปลาย, ทิศทางที่เลือกไปสู่ความฝัน" 「東日本大震災 3年 高3、夢へ針路をとれ」

เนื้อหา

สกูปพิเศษชิ้นนี้ไม่ได้นำเสนอเฉพาะภาพ เรื่องราว หรือความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์หรือความสูญเสีย แต่ได้เสนอภาพอนาคตของคนรุ่นใหม่ 15 คน ที่เกิดและเติบโตในเขตได้รับภัยพิบัติ 3 จังหวัดสำคัญ คือ จังหวัด Fukushima จังหวัด Miyagi และจังหวัด Iwate ชีวิตของหนุ่มสาวเหล่านี้เกี่ยวโยงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เริ่มจากปี ค.ศ. 2011 ที่เกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ เป็นช่วงเวลาที่คนกลุ่มนี้เพิ่งจบการศึกษาจากชั้นมัธยมต้น และเริ่มต้นขึ้นชั้นเรียนใหม่ในระดับมัธยมปลายเป็นปีแรก ดังนั้น

ใน ค.ศ. 2014 นี้เมื่อเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ เวียนมาครบรอบปีที่ 3 จึงเป็นเวลาเดียวกันที่พวกเขาเหล่านั้นจบการศึกษาจากชั้นมัธยมปลาย เป็นอีกหนึ่งช่วงเวลาของชีวิตที่จะต้องเลือกทางเดินเพื่ออนาคต

สภุพิเศษขึ้นนี้ได้นำเสนอภาพและบทสัมภาษณ์หนุ่มสาวทั้ง 15 คนกับสถานที่ที่มีความผูกพันประทับอยู่ในความทรงจำ พร้อมกับคำบอกเล่าเส้นทางอนาคตที่เลือกไว้

ที่น่าสนใจ คือ วิธีคิดและเส้นทางที่พวกเขาเลือกกลับไม่ใช่เพียงเพื่ออนาคตของตนเองเท่านั้น แต่ยังตระหนักถึงผู้คน สังคมในท้องถิ่นที่เกิดและเติบโตมาด้วยหลายคนไม่ได้เลือกเส้นทางเข้าสู่มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นความฝันของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโดยทั่วไป แต่เลือก

ที่จะสืบทอดอาชีพของบรรพบุรุษซึ่งเป็นอาชีพหลักของท้องถิ่น หรือบางคนก็เลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยก็ล้วนแต่เกิดจากแรงบันดาลใจจากภัยพิบัติ และนำประสบการณ์นั้นเป็นพลังสร้างอนาคตที่สดใสต่อไป นอกจากนั้น บทสัมภาษณ์ของคนหนุ่มสาวทั้ง 15 คนยังทำให้มองเห็น “ลักษณะเฉพาะ” ของคนญี่ปุ่นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความอดทนไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตา ความรักความผูกพันต่อท้องถิ่น ความเชื่อมั่นในพลังและจิตวิญญาณของตนเอง รวมทั้งการใช้ชีวิตอย่างมีสาระ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่น่าสนใจของแต่ละคน

รูปที่ 1 Yuri Tabata จากจังหวัด Miyagi

อนาคต: ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย

ความฝัน-คำสำคัญ: อยากจะตระเวนไปรอบโลก

บ้านฉันถูกพัดหายไปกับคลื่นสึนามิ การฟื้นฟูยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ซึ่งก็เป็นเรื่องของผู้ใหญ่ ฉันรักและสงสารบ้านเกิด เมื่อเข้ามหาวิทยาลัยแล้วฉันอยากจะเรียนภาษาต่างประเทศ เพื่อจะได้เผยแพร่ประสบการณ์จากแผ่นดินไหวแก่ผู้คนในโลกใบนี้

รูปที่ 2 Shogo Wada จากจังหวัด Fukushima

อนาคต: เกษตรกรปลูกข้าว

ความฝัน-คำสำคัญ: รักฟูกุชิมะที่เกิดและเติบโต

สำหรับผมคนที่เกิดมาเพื่อทำการเกษตรเป็นเรื่องสำคัญนะ ผมเห็นท่าทางของพ่อขณะที่เดินดูปริมาณของน้ำในนาข้าว วันที่ฝนตก มันเป็นอะไรที่เท่มาก ผมจึงตัดสินใจแล้วว่า จะรับช่วงเป็นเกษตรกรปลูกข้าวต่อ แต่ก่อนอื่นจะต้องปรับดินตรงนี้และอยากจะเรียนรู้วิธีการจากพ่อ

รูปที่ 3 Sho Udo จากจังหวัด Iwate

อนาคต: นักประดาน้ำ

ความฝัน-ค่าสำคัญ: การดำน้ำถ้ามีความผิดพลาดจะนำไปสู่ความตายได้เสมอ การทำงานทุกครั้งจึงเป็นเรื่องน่ากลัว

ผมอยากจะทำงานใน “Miyakosenken” ซึ่งเป็นบริษัทวิศวกรรมโยธาประดาน้ำในจังหวัด Iwate บรรดาเพื่อนร่วมชั้นเรียนของผมต่างแยกย้ายกันไปอยู่ตามที่ต่างๆ ในประเทศ แต่ผมเลือกที่จะทำในบริษัทในท้องถิ่น และเลือกที่จะฟื้นฟูสภาพทะเล แม้มันอาจจะทำได้ล่าช้ากว่าบนบก แต่ก็ตั้งใจว่าจะพยายาม

รูปที่ 4 Kazuki Yoshida จากจังหวัด Fukushima

อนาคต: เจ้าหน้าที่ของเมือง Okuma

ความฝัน-ค่าสำคัญ: อยากจะทำอะไรก็ได้เพื่อเมือง Okuma

ผมอยากจะเป็นเจ้าหน้าที่ของเมือง Okuma ผลกระทบจากอุบัติเหตุที่โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ทำให้ชาวเมืองยังคงต้องใช้ชีวิตในฐานะผู้อพยพในที่พักชั่วคราวของสถานที่ราชการ จนถึงทุกวันนี้ การได้เห็นญาติพี่น้องที่อพยพออกจากพื้นที่ที่มีสารปนเปื้อนมาอาศัยในสถานที่ของราชการท้องถิ่นเช่นนี้ ผมจึงมุ่งมั่นอยากจะทำอะไรก็ได้เพื่อเมืองนี้ อยากจะให้ทุกคนได้กลับบ้าน สิ่งนี้คือ ความฝันของผม

รูปที่ 5 Yuna Kogyoku จากจังหวัด Miyagi

อนาคต: ศึกษาต่อโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล

ความฝัน-ค่าสำคัญ: อยากจะเป็นพยาบาลที่คนในสถานที่พักพิงชั่วคราวสามารถพึ่งพาอาศัยได้

ฉันอยากจะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล ในสถานที่พักชั่วคราวนั้นแควมีพยาบาลอยู่ใกล้ๆ ก็จะทำให้คนในที่นั้นรู้สึกมั่นใจขึ้น ฉันเองอยากจะเป็นคนที่ทุกคนสามารถพึ่งพาอาศัยได้

รูปที่ 6 Hatsuki Kajiware จากจังหวัด Miyagi

อนาคต: ช่างต่อเรือ

ความฝัน-คำสำคัญ: การทำงานของช่างเชื่อมโลหะเป็นแรงบันดาลใจให้อยากจะทำงานที่นี่

ผมอยากจะทำงานบริษัทต่อเรือในท้องถิ่น เพราะเวลาผมเห็นพ่อซึ่งเป็นชาวประมงแล่นเรือออกไปดูสมาร์ทมาก ตอนที่เกิดสึนามิบ้านผมพังหลายไปกับกระแสน้ำ ผมเกลียดทะเล แต่ผมอยากจะมีส่วนช่วยเหลือฟื้นฟูบูรณะความเสียหายของท้องถิ่นด้วยการเป็นช่างต่อเรือ

รูปที่ 7 Masahiro Yamamoto
จากจังหวัด Iwate

อนาคต: ศึกษาต่อในโรงเรียนเฉพาะทางด้านการพยาบาล
ความฝัน-คำสำคัญ: คุณปู่ที่เสียชีวิตไปสั่งว่า “จงพยายาม”

ผมจะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนเฉพาะด้านสาขาพยาบาลที่เมือง Kanazawa คุณปู่ผมเสียชีวิตด้วยสึนามิ หลังจากเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติและมีพิธีเปิดการแข่งขันเบสบอลครั้งแรกที่สนาม Koshien ผมเอารูปคุณปู่พกใส่ไว้ในกระเป๋าและคิดถึงคำพูดของคุณปู่ที่พูดว่า “จากนี้ไปขอพยายามเพื่อที่จะเป็นคนของอนาคต”

รูปที่ 8 Yuma Ohashi จากจังหวัด Fukushima

อนาคต: ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย

ความฝัน-คำสำคัญ: จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการใช้พลังงานธรรมชาติ

ผมจะเข้าเรียนต่อที่คณะวิศวกรรม “มหาวิทยาลัยนิฮอง” โดยมุ่งมั่นจะพัฒนาพลังงานทางเลือกเพื่อความปลอดภัยแทนพลังงานจากโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ การระเบิดของโรงไฟฟ้านิวเคลียร์มีความเสี่ยงและเป็นอันตรายต่อที่อยู่อาศัยในเขตเมืองด้านหลังของบ้านผมยังมีที่พักพิงชั่วคราวซึ่งเป็นที่พักอาศัยของผู้พลัดที่ยังไม่สามารถกลับไปอยู่บ้านของตนเองได้ ผมจึงอยากจะศึกษาเรื่องพลังงานทางเลือกจากธรรมชาติที่ปลอดภัย

รูปที่ 9 Ruka Kichikawa จากจังหวัด Miyagi

อนาคต: ทำงานโรงแรมในท้องถิ่น
ความฝัน-ค่าสำคัญ: การต้อนรับด้วยรอยยิ้ม

เนื่องจากเคราะห์กรรมความเสียหายที่เกิดจากแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ โรงแรม Sanrikubana จึงเพิ่งจะเปิดบริการได้อีกครั้งเมื่อเดือนสิงหาคมปีที่แล้วและได้มาฝึกงานที่นี่ จึงตัดสินใจที่จะทำงานในท้องถิ่นแห่งนี้ และตั้งใจจะต้อนรับแขกที่มาเยี่ยมเยือนพื้นที่ประสบภัยพิบัตินี้ด้วยรอยยิ้ม ขอเชิญชวนทุกท่านจากทั่วประเทศเดินทางมาเยือนที่นี่ให้ได้

รูปที่ 10 Yuta Matsumoto จากจังหวัด Iwate

อนาคต: ทำงานรถไฟสาย Sanriku

ความฝัน-ค่าสำคัญ: อยากจะติดต่อบริการลูกค้าด้วยรอยยิ้ม

ผมอยากทำงานรถไฟสาย Sanriku ก็เพราะได้รับความกล้าหาญแรงบันดาลใจจากการที่เห็นรถไฟสาย Sanriku กลับมาให้บริการเดินรถในทันทีหลังจากแผ่นดินไหว ผมตั้งใจที่จะถ่ายทอดเรื่องราวความหวังให้แก่ผู้คนในภูมิภาคนี้ด้วยตัวผมเอง

รูปที่ 11 Masaki Azu จากจังหวัด Iwate

อนาคต: ทำงานสถาบันช่วยเหลือผู้พิการ

ความฝัน-ค่าสำคัญ: การฟื้นฟูท้องถิ่นนั้น เน้นอนฉันอยากให้เห็นด้วยตาของตัวเอง

ฉันอยากจะทำหน้าที่สถาบันช่วยเหลือผู้พิการ เพราะหลังจากเหตุการณ์ภัยพิบัติ ฉันเคยเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมทำกิจกรรมช่วยเหลือผู้ประสบภัยคนอื่นๆ เห็นรุ่นพี่ทำงานอย่างเข้มแข็งจึงอยากจะทำให้ดีเหมือนกับพี่ๆ เหล่านั้น

รูปที่ 12 Hirota Sawaguchi จากจังหวัด Iwate

อนาคต: เจ้าหน้าที่ดับเพลิง

ความฝัน-คำสำคัญ: “คนเหล่านั้นยิ่งใหญ่มาก” อยากจะให้ทุกคนไว้วางใจผม”

ผมตั้งใจจะเป็นนักดับเพลิง จึงทำงานอย่างหนักเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับร่างกาย บรรดาเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่ได้รับ ความเสียหายจากสึนามิต่างก็ได้รับแรงบันดาลใจคิดจะทำงาน อย่างหนักเพื่อฟื้นฟูพื้นที่นี้ ผมเองก็เช่นกัน จะพยายามอย่าง เต็มกำลัง ทำหน้าที่ในส่วนของตัวเองเพื่อรักษารอยแผลจาก แผ่นดินไหวครั้งนั้น

รูปที่ 13 Riku Kadohari จากจังหวัด Miyagi

อนาคต: เข้าประจำในกองกำลังป้องกันตนเอง

ความฝัน-คำสำคัญ: การช่วยชีวิตผู้คนอย่างไม่หวั่นไหวกับ อันตรายต่างๆ เป็นเรื่องที่น่าทึ่งมาก

ผมจะเข้าประจำการในกองกำลังป้องกันตนเอง ตอนที่ บ้านถูกท่วมด้วยคลื่นสึนามิ ผมได้รับความช่วยเหลือขึ้นมาอยู่ บนเรือของกองกำลังป้องกันตนเอง คิดว่าเป็นเรื่องที่น่าทึ่งมาก ที่ได้เห็นการทำงานที่นิ่งและสงบภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกติ ผมจึงอยากจะเป็นคนที่ได้ทำประโยชน์กับเพื่อนมนุษย์ด้วย เช่นกัน

รูปที่ 14 Ryota Michimata จากจังหวัด Iwate

อนาคต: ชาวประมง

ความฝัน-คำสำคัญ: ผมรักทะเลที่เป็นประกายระยิบระยับ เมื่อกระทบแสงอาทิตย์

หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ผมจะเป็นชาวประมง เพื่อสืบทอดงานเลี้ยงหอยเชลล์และหอยนางรมต่อจากพ่อ โชดหินที่สามารถนั่งทอดสายตไปยังอ่าว Yamada ที่เป็น ประกายระยิบระยับในยามเย็นคือที่พิเศษของผม เพราะว่า มีทะเลแห่งนี้ผมจึงไม่คิดจะออกไปอยู่ในเมือง

รูปที่ 15 Hiroya Endo จากจังหวัด Miyagi

อนาคต: ชาวประมง

ความฝัน-ค่าสำคัญ: อยากจะมีเรือของตัวเอง

ตั้งแต่เด็กผมถูกเลี้ยงดูและเติบโตมาจาก Yoriisohama การที่ได้ออกเรือไปหาหอยเป่าฮื้อและหอยเม่นกับพ่อ ทำให้ผมอยากออกสู่ทะเลตั้งแต่เด็ก บางครั้งผมจะไปกับเรือหาปลาของชาวประมงท้องถิ่นที่รู้จักกัน ผมเมาเรือแต่ก็อยากจะมีเรือของตัวเองเพื่อหาประสบการณ์ให้มากขึ้น

รายละเอียดข้างต้นไม่เพียงจะสะท้อนให้เห็น “ความมีสาระ” ของคนหนุ่มสาวที่บอกเล่าเรื่องราวตนเองอย่างไม่ยอมแพ้ วิธีการก้าวข้ามประสบการณ์ที่โหดร้าย น่ากลัว การแปรเปลี่ยนความเจ็บปวดจากความสูญเสีย ผลักพาชีวิตให้ก้าวเดินไปข้างหน้าอย่างมุ่งมั่นและมีความหวัง แต่ยังสะท้อนให้เห็น “ความมีสาระ” ของสื่อญี่ปุ่นด้วยเช่นกัน “สื่อ” สามารถเลือกเรื่องและวิธีนำเสนอชีวิตคนทั้ง 15 คนได้อย่างมีสีสันมีคุณค่า ภาพ เรื่องราว

อีกทั้งคำพูดสำคัญของคนต้นเรื่องที่สื่อดึงออกมานำเสนอ ได้ส่งพลังสร้างกำลังใจให้แก่ผู้อ่านอีกทางหนึ่งด้วย ไม่เพียงเฉพาะในวาระครบรอบ 3 ปีเท่านั้น สื่อญี่ปุ่นได้นำเสนอข่าวในแนวทางดังกล่าวมาโดยตลอดนับแต่เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ ภาพชีวิตที่มีคุณค่าของคนตัวเล็กๆ ในสังคม รวมทั้งคุณค่าของซากปรักหักพังได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเสนอได้อย่างน่าสนใจ ดังภาพตัวอย่าง คำบรรยาย และวิธีการที่ Asahi Newspaper Online หยิบขึ้นมานำเสนอ

รูปที่ 16 สภาพเมือง Yamamoto จังหวัด Miyagi

หัวข้อ: จากโรงเรียนมัธยมต้น Sakamoto เมือง Yamamoto จังหวัด Miyagi

(31 มีนาคม 2011 เมือง Yamamoto จังหวัด Miyagi)

คำบรรยาย: “นักเรียนจีจักรยานกลับมาจากโรงเรียนมัธยมต้น Sakamoto เมือง Yamamoto จังหวัด Miyagi ผ่านสถานที่ที่เต็มไปด้วยซากปรักหักพังจากสึนามิ เพราะโรงยิมและห้องเรียนกลายเป็นที่หลบภัยชั่วคราว จึงยังไม่สามารถกำหนดวันเริ่มต้นภาคการศึกษาใหม่ได้” (J-channel, 2014)

รูปที่ 17 ต้นซากุระที่โคนล้มแต่ยังผลิดอก

หัวข้อ: ซากุระแม้จะโคนล้มและแตกหักด้วยสึนามิ แต่ก็ยังมีซึ่งลมหายใจ และผลิบานได้

(19 เมษายน 2011 เมือง Natori จังหวัด Miyagi)

คำบรรยาย: “ยอดเยี่ยมมากยิ่งขึ้นใหญ่มาก ขนาดที่มีบาดแผลเต็มตัวแบบนี้ต้นไม้ก็ยังทำให้ดอกไม้บานได้ การมีชีวิตอยู่อย่างไมื่อยอมแพ้ก็สามารถให้ดอกไม้ที่ผลิบานได้ ขอขอบคุณสำหรับความเข้มแข็งและขอบคุณสำหรับความกล้าหาญ”

รูปที่ 18 พิธีสำเร็จการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาเมือง Minamisanriku

หัวข้อ: ในที่สุดก็มีพิธีสำเร็จการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาเมือง Minamisanriku

(30 เมษายน 2011 เมือง Minamisanriku จังหวัด Miyagi)

คำบรรยาย: “หลังพิธีสำเร็จการศึกษาบรรดาเด็กรวมตัวกันที่สนามโรงเรียนซึ่งสามารถมองเห็นจากเมืองได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติ อาจารย์ Hiroyuki Miura แห่งโรงเรียนประถม Isatomae กล่าวว่า “ถนนเก่าของเมืองไม่มีแล้ว พวกเราจะต้องสร้างมันขึ้นมาให้ดีกว่าเก่า ด้วยพลังของพวกเราทุกคน”

บทสรุป

ปรากฏการณ์ที่กล่าวถึงในข้างต้นทั้งบทบาทของสื่อและผู้คน น่าจะตอบคำถามได้ว่า ญี่ปุ่นก้าวข้ามผ่านภัยพิบัติต่างๆ ได้ก็ด้วยพลังความเข้มแข็งที่มาจากจิตสำนึกของประชาชนแต่ละคน แต่สิ่งที่คำจูนให้สำนึกนั้นคงอยู่ได้อย่างมั่นคงในสังคม คือ บทบาทของสื่อ สื่อสามารถเลือกเสนอข่าวอย่างสร้างสรรค์ ส่งผ่านสาระ และวิถีชีวิตที่มีคุณภาพ ไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องมกมาย ไร้สติ ไร้สาระ

ดังนั้นแม้อาคารบ้านเรือน ถาวรวัตถุต่างๆ จะพังพินาศหรือสูญหายไปกับภัยพิบัติ แต่ “คน” ทรัพยากรที่มีคุณค่าที่สุดของประเทศนี้ยังคงอยู่ รวมทั้ง “สื่อ” ที่มีคุณภาพด้วย

และที่สำคัญ คือ ทั้งสองส่วน “อยู่” ในสภาพที่สมประกอบ สามารถส่งต่อแนวคิดที่มีคุณค่าและความแข็งแกร่งตามวิถีญี่ปุ่นได้ตลอดมา ทั้งหมดคือ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประเทศนี้มีอนาคตสามารถก้าวข้ามวิกฤตที่เกิดขึ้นทุกครั้งที่ผ่านมา

บรรณานุกรม

- 合田 禄、伊藤 和行. (2011). 孫よ、母よ... 棺に 300 人安置、宮城・利府の体育館. 朝日新聞 デジタル. สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2011, จาก <http://www.asahi.com/special/10005/TKY201103180550.html>
- 倒れても生きる、咲く 津波で倒木のサクラ 宮城・名取. (2011). 朝日新聞 デジタル. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2011, จาก <http://www.asahi.com/special/10005/TKY201104180548.html>
- 見市紀世. (2011). やっと卒業式 南三陸町の 2 小学校. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2011, จาก <http://www.asahi.com/special/10005/TKY201104290561.html>
- 東日本大震災から 3 年 避難生活、今なお 26 万 7 千人. (2014). 朝日新聞 デジタル. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2014, จาก <http://www.asahi.com/articles/ASG3B6QB4G3BUTIL04X.html>
- 東日本大震災人的被害. (2013). ウィキペディア. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2013, จาก <http://www.shinsaiatsu.com/data/110311hito.html>
- 東日本大震災 3 年 高3、夢へ針路をとれ. (2014). 朝日新聞 デジタル. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2014, จาก <http://www.asahi.com/articles/ASG36771WG36UQIP036.html>
- 被災地から. (2011). 朝日新聞 デジタル. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2011, จาก http://www.asahi.com/photonews/gallery/110317eq-1/20110330_TPHO0102_AGOC_650px.html
- ชาวเน็ตฯ จีน ยกย่องวินัยฯ ญี่ปุ่นในยามวิกฤติ. (2554). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม เมษายน 2554, จาก <http://www.manager.co.th/China/ViewNews.aspx?NewsID=9540000033065>
- ญี่ปุ่นจัดรำลึกวันครบรอบ 3 ปีเหตุแผ่นดินไหวและคลื่นยักษ์สึนามิ 2554. (2014). J-channel. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2014, จาก <http://www.j-channel.jp/th/japannews/5149-mk20140312-1>
- รวมภาพเหตุการณ์ คลื่นยักษ์สึนามิ และแผ่นดินไหว ที่จังหวัดมิยะจิ บนเกาะฮอนชู. (2004). สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2015, จาก http://www.photoontour.com/events_html/tsunami_japan/tsunami_hits_japan.htm

Translated Japanese References

- Goda, R. & Ito, Y. (2011). 300 Corpses of Grandchildren, Mothers in Coffins at a Gymnasium in Rifu, Miyagi. Retrieved March 18, 2011, from <http://www.asahi.com/special/10005/TKY201103180550.html> [in Japan]
- Even Fallen but still Alive, Blooming Sakura from the Fallen Tree after Tsunami. (2011). Asahi Newspaper Online. Retrieved April 19, 2011, from <http://www.asahi.com/special/10005/TKY201104180548.html> [in Japan]
- Mishi, K. (2011). The 2nd Year Elementary School Graduation Ceremony in Minamisanriku. Asahi Newspaper Online. Retrieved May 2, 2011, from <http://www.asahi.com/special/10005/TKY201104290561.html> [in Japan]

- 267,000 People, Refugee Life after 3 Years of the Great East Japan Earthquake. (2014). Asahi Newspaper Online. Retrieved March 11, 2014, from <http://www.asahi.com/articles/ASG3B6QB4G3BUTIL04X.html> [in Japan]
- Human Suffering in the Great East Japan Earthquake. (2013). Wikipedia. Retrieved January 24, 2013, from <http://www.shinsaihatsu.com/data/110311hito.html> [in Japan]
- The 3rd Year High School Students on their Selected Paths to Dreams after 3 Years of the Great East Japan Earthquake. (2014). Asahi Newspaper Online. Retrieved March 12, 2014, from <http://www.asahi.com/articles/ASG36771WG36UQIP036.html> [in Japan]
- From the Disaster Areas. (2011). Asahi Newspaper Online. Retrieved April 1, 2011, from http://www.asahi.com/photonews/gallery/110317eq-1/20110330TPHO0102 AGOC_650px.html [in Japan]

Translated Thai References

- Chinese Netizens Praising Japanese Discipline during the Crisis. (2011). Manager Online. Retrieved April 17, 2011, from <http://www.manager.co.th/China/ViewNews.aspx?NewsID=9540000033065> [in Thai]
- Japan Commemorating the 3rd Year Anniversary of Earthquake & Tsunami in 2011. (2014). Retrieved March 12, 2015, from <http://www.j-channel.jp/th/japannews/5149-mk20140312-1> [in Thai]
- The Picture Collection of Tsunami & Earthquake at Miyagi Prefecture on Honshu Island. (2004). Retrieved February 12, 2015, from http://www.photoontour.com/events_html/tsunami_japan/tsunami_hits_japan.htm [in Thai]

Colonel Assistant Professor Nongluk Limsiri graduated her Bachelor of History from Silpakorn University, Thailand and Master Degree of Southeast Asia History from Silpakorn University, Master Degree in Japanese Education from Ritsumeikan University, Kyoto, Japan. She was a lecturer at Chulachomklao Royal Military Academy and Krirk University. In Japan, She has been teaching Thai Language and Cultures at Ritsumeikan University.

Nongluk Limsiri currently serves as a full-time lecturer at Panyapiwat Institute of Management, Nonthaburi, Thailand. Her research interests are Japanese-Thai Relations during the Second World War, Japan-Korea-China Relations and also Japanese History.